

הממשלה רואה את העמותות כספקיות - ולא כשותפות לדרך

תקופת הקורונה הציפה מעל פני השטח בעיות עומק בניהול היחסים שבין הממשלה לבין המגזר השלישי, אשר מתבקש לפעול לתיקון ביום שאחרי ■ על משרדי הממשלה לשנות גישה, ולראות בקרנות ובעמותות שותפות מלאות ושוויוניות לניהול המיזמים החברתיים

16:44 03.06.2020 מאת: **משה שפירא**

באחרונה נחשפו היקפי המשבר שאליהם נקלעו עמותות וארגונים חברתיים בעקבות הקורונה. סקר שערך ארגון מנהיגות אזרחית בקרב 200 עמותות מצא, כי בעקבות המשבר נאלצו כחמישית מהעמותות להפסיק את פעילותן ולהוציא לחל"ת כ-200 אלף עובדים - כ-40% מכח האדם. אלא, שהמשבר הכלכלי הוא רק חלק מהבעיה. תקופת הקורונה הציפה מעל פני השטח בעיות עומק בניהול היחסים שבין הממשלה לבין המגזר השלישי, אשר מתבקש לפעול לתיקון ביום שאחרי.

לב הבעיה נעוץ בכך שמשרדי הממשלה תופסים לרוב את העמותות והקרנות כספקיות שירות ותו לא - במקום להכיר בהן כשותפות לכל דבר ועניין. לא מדובר רק בהבדל סמנטי אלא בגישה מיושנת במהותה, הגורמת לכשלים בממשקי העבודה שבין הממשלה למגזר השלישי. כך, אפילו כאשר ארגונים במגזר השלישי מביאים איתם לפרויקטים החברתיים תשומות קריטיות בדמות תקציבים, כח אדם, תפעול, מומחיות, מקצועיות והיכרות מעמיקה עם השטח - אפילו אז הם נתפסים בממשלה כקבלני ביצוע בלבד. יכולתם להשפיע על קבלת ההחלטות זעומה.

דוגמה לכך ניתן למצוא בהחלטות שקיבלו מספר משרדי ממשלה להקפיא מיזמים עקב הקורונה. הדבר נעשה ללא שיתוף וללא התייעצות עם הקרנות והעמותות שהובילו את המיזמים האלה - פשוט התקבלה ההודעה שהשאלטר כבה, וזהו. לא רק שהארגונים מצאו את עצמם מחוץ לקבלת ההחלטות, אלא שבחלק מהמקרים אפשר היה להימנע מההקפאה כדי להוסיף ולספק שירותים קריטיים בזמן המשבר, לו רק היו מתייעצים.

הארגונים, כמי שחיים ונושמים את השטח, יכולים היו להמליץ על דרכים להמשיך ולהפעיל פרויקטים שכבר תוקצבו - למשל על-ידי עבודה מרחוק או בדיגיטל, בהתאם להנחיות משרד הבריאות. במקום זאת, איש לא שאל לדעתם, וההקפאה פשוט הונחתה עליהם ללא דיון. הראשונות להיפגע היו כמובן האוכלוסיות המוחלשות, אשר דווקא בשיא המשבר בוטלו השירותים עבורן.

ההקפאה החד-צדדית הזו גרמה גם להעמקת המשבר התקציבי במגזר השלישי. בחלק מהמיזמים המשותפים תורמות הקרנות והעמותות מחצית מהעלויות במתכונת של מאצ'ינג לתקציב הממשלתי - כולל השתתפות מלאה מצידין בעלויות התקורה והמימון השוטף של הפרויקט. כעת, וללא הכנה מוקדמת, מצאו עצמן הקרנות והעמותות האלה מול שוקת שבורה, אחרי שלקחו על עצמן מחויבות כלפי פונים הזקוקים לסייע, כלפי עובדים, ספקים, תורמים וכיוצא באלה.

ביום שאחרי המשבר, חייבים להפיק לקחים ולקדם רפורמה בניהול יחסי העבודה שבין המגזר הציבורי לבין המגזר השלישי. בראש ובראשונה, על משרדי הממשלה לשנות גישה, ולראות בקרנות ובעמותות שותפות מלאות ושוויוניות לניהול המיזמים החברתיים. מכך נגזר הצורך למסד ערוצים יעילים יותר של תקשורת ושל שיתוף פעולה, אשר יתבססו על דיאלוג פתוח ועל התייעצות.

הכותב הוא מנכ"ל קרן ידיות טרונוטו